

28. Dimisitque populum, singulos in possessionem suam.
 29. Et post hæc mortuus est Iosue filius Nun servus Domini, centum & decem annorum:
 30. sepelieruntque eum in finibus possessionis suæ in Thamnathare, quæ est sita in monte Ephraim, a Septentrionali parte montis Gaas.
 31. Servivitque Israël Domino cunctis diebus Iosue & seniorum, qui longo vixerunt tempore post Iosue, & qui nove-

runt omnia opera Domini quæ fecerat in Israël.
 32. * Ossa quoque Ioseph, quæ tulerant filij Israël de Ægypto, sepelierunt in Sichem, in parte agri, * quem emerat Iacob a filiis Hemor patris Sichem, centum novellis ovibus, & fuit in possessionem filiorum Ioseph.
 33. Eleazar quoque filius Aaron mortuus est: & sepelierunt eum in Gabaath Phinees filij eius, quæ data est ei in monte Ephraim.

* Gen. 50. 24.
 * Exod. 13. 19.
 * Genl. 33. 19.

LIBER IUDICUM,

HEBRAICE SOPHETIM.

HIC liber ab Hebræis SOPHETIM nuncupatur, idest, IUDICES; sic enim summi magistratus Israëlitarum ante constitutos Reges vocabantur. Refert itaque statum Reipublicæ a morte Iosue ad Samsonis mortem, & servitutes varias exhibet, quibus Deus eorum peccata castigabat. Sub finem verò aliqua habentur exempla, quibus, etiam ante tempora servitutatum, quam corruptis moribus & ad Idololatriam propensi fuerint, ostenditur. Michæ siquidem, Tribus Dan, & Beniamitarum historiae, ante primam servitutatem videntur collocande.

Quantum autem sit temporis totius libri historia, valde dubium est: Quidam enim annos Iudicum ab annis servitutatum separatim numerandos sentiunt, alij aliter. Nos non tam per servitutes, quam per pacificationes comparabimus. Nam cum frequens sit Hebræis uti numero cardinali pro ordinali: ubi quadraginta vel octoginta annis terram quiescisse dicitur; cum viris doctis, de octuagesimo vel quadragesimo anno, id explicandum putamus, ab ultimâ semper pactâ pace annos dinumerando. Quod cum ita fiet, invenietur hęc librò spatium 317. annorum comprehendî: ab anno mundi scilicet 2570. ad annum 2887. qui diligenter ad marginem ordine suo adscribentur.

CAPUT PRIMUM.

Iudâ duce unâ cum fratre ipsius Simeone plurimæ gentium civitates expugnantur: Othoniel obtinât Cariath Sepher duxit Axam filiam Caleb, additâ terrâ irriguâ: Chananeæ tributarij servantur.

Anno M. 2570.
 Ant. Chr. 1434.

IOST mortem Iosue consulerunt filij Israël Dominum dicentes: Quis ascendet ante nos contra Chananeum, & erit dux belli?
 2. Dixitque Dominus: Iudas * ascendet: ecce tradidi Terram in manus eius.
 3. Et ait Iudas Simeoni fratri suo: Ascende mecum in sortem meam, & pugna contra Chananeum, ut & ego pergam tecum in sortem tuam. Et abiit cum eo Simeon.

* Id est tribus Iudæ: Sic infra tribus Simeonis. Dux verò tribus Iudæ erat Caleb.

4. Ascenditque Iudas, & tradidit Dominus Chananeum, ac Pherezæum in manus eorum: & percurserunt in Bezece decem millia virorum.
 5. Inveneruntque Adonibezec in Bezece, & pugnaverunt contra eum, ac percusserunt Chananeum, & Pherezæum.
 6. Fugit autem Adonibezec: quem persecuti comprehenderunt, cæcis summitatibus manuum eius ac pedum.
 7. Dixitque Adonibezec: Septuaginta reges amputatis manum ac pedum summitatibus colligebant sub mensa mea ciborum reliquias: sicut feci, ita reddidit mihi Deus. Adduxeruntque eum in Ierusalem, & ibi mortuus est.
 8. * Oppugnantes ergo filij Iudæ Ierusalem, ceperunt eam, & percusserunt in ore gladij, tradentes cunctam incendio civitatem.
 9. Et postea descendentes pugnaverunt

* Pro oppugnaverunt & ceperunt. Hæc autem hic adducuntur, ut appareat quâ occasione Deus tribum Iudæ reliquit præterit.

* Jer. 15. 14.

* Id est nepos, ut nunc loquuntur si ve fratris filius.

* Iethro dictus est Cineaus à gente. Vide infr. 24. 21. Hoc est Iericho. Dent. 34. 2.

* Quamvis ipse Iethro nolisset cum Israëlitis ascendere (Num. 10. 30.) tamen filij eius se illis concinxerunt ut patet hinc, & infra 4. 11. item 1. Reg. 15. 6. ac 1. Paral. 2. 55. vid. Infr. 4. 11. Num. 14. 24.

Jer. 15. 14.

eontra Chananeum, qui habitabat in montanis, & ad meridiem, & in campestribus.
 10. * Pergensque Iudas contra Chananeum, qui habitabat in Hebron, (cuius nomen fuit antiquitus Cariath Arbe) percussit Sesai, & Ahiman, & Tholmai:
 11. atque inde profectus abiit ad habitatores Dabir, cuius nomen vetus erat Cariath Sepher, id est, civitas litterarum.
 12. Dixitque Caleb: Qui percusserit Cariath Sepher, & vastaverit eam, dabo ei Axam filiam meam uxorem.
 13. Cùmque cepisset eam Othoniel filius Cenez frater * Caleb minor dedit ei Axam filiam suam coniugem.
 14. Quam pergentem in itinere monuit vir suus ut peteret a patre suo agrum. Quæ cum suspicasset sedens in asino, dixit ei Caleb: Quid habes?
 15. At illa respondit: da mihi benedictionem, quia terram arentem dedisti mihi: da & irriguam aquis. Dedit ergo ei Caleb irriguum superius, & irriguum inferius.
 16. Filij autem Cinez * cognati Moysi ascenderunt de civitate palmaram, cum filiis Iuda in desertum sortis eius *, quod est ad meridiem Arad, & habitaverunt eum eo.
 17. Abiit autem Iudas cum Simeone fratre suo, & percusserunt simul Chananeum qui habitabat in Sephaath, & interfecerunt eum. Vocatumque est nomen urbis, Horma, id est, anathema.
 18. Cepitque Iudas Gazam cum finibus suis, & Ascalonem, atque Accaron cum terminis suis.
 19. Fuitque Dominus cum Iuda, & montana possedit: nec potuit delere habitatores vallis, quia falcatis curribus abundabant.
 20. Dederuntque Caleb Hebron, * sicut dixerat Moyses, qui delevit ex ea tres filios Enac.
 21. Iebusæum autem habitatorem Ierusalem non deleverunt filij Benjamin: habitavitque Iebusæus cum filiis Benjamin in Ierusalem, usque in præsentem diem.
 22. Domus quoque Ioseph ascendit in Bethel, fuitque Dominus cum eis.
 23. Nam cùm obsiderent urbem, quæ prius Luz vocabatur,
 24. viderunt hominem egredientem de civitate, dixeruntque ad eum: Ostende nobis introitum civitatis, & faciemus tecum misericordiam.
 25. Qui cum ostendisset eis, percusse-

runt urbem in ore gladij: hominem autem illum, & omnem cognationem eius dimiserunt.
 26. Qui dimissus, abiit in Terram Hethim, & ædificavit ibi civitatem, vocavitque eam Luzam: quæ ita appellatur usque in præsentem diem.
 27. Manasses quoque non delevit Bethsan, & Thanae cum viculis suis, & habitatores Dor, & Ieblaam, & Mageddo cum viculis suis, cœpitque Chananeus habitare cum eis.
 28. Postquam autem confortatus est Israël, fecit eos tributarios, & delere noluit.
 29. Ephraim etiam non interfecit Chananeum, qui habitabat in Gazer, sed habitavit cum eo.
 30. Zabulon non delevit habitatores Cetron, & Naalot: sed habitavit Chananeus in medio eius, factusque est ei tributarius.
 31. Aser quoque non delevit habitatores Accho, & Sidonis, Ahalab, & Achazib, & Helba, & Aphec, & Rohob:
 32. habitavitque in medio Chananeæ habitatoris illius terræ, nec interfecit eum.
 33. Nephthali quoque non delevit habitatores Bethsames, & Bethanath: & habitavit inter Chananeum habitatorem Terræ, fueruntque ei Bethsamitæ & Bethanith tributarij.
 34. Arctavitque Amorrhæus filios Dan in monte, nec dedit eis locum ut ad pliniora descenderent:
 35. habitavitque in monte Hares, quod interpretatur testaceo, in Aialon & Salebim. Et aggravata est manus domus Ioseph, factusque est ei tributarius.
 36. Fuit autem terminus Amorrhæi ab Ascensu Scorpionis, petra, & superiora loca.

CAPUT II.

Angelus Dei beneficia refert: quo auditâ, fiet populus: post mortem tamen Iosue & coævorum, Israël frequenter liberatus semper in peiora recidit.

ASCENDITQUE Angelus Domini de Galgalis ad Locum stentium, & ait: Eduxi vos de Ægypto, & introduxi in Terram, pro qua iuravi patribus vestris: & pollicitus sum ut non facerem irritum pactum meum vobiscum in sempiternum:
 2. ita dumtaxat ut non feriretis fœdus cum habitatoribus Terræ huius, sed aras

eorum subvertetis: & nolistis audire vocem meam: cur hoc fecistis?

3. Quam ob rem nolui delere eos a facie vestra: ut habeatis hostes, & dij eorum sint vobis in ruinam.

4. Cumque loqueretur Angelus Domini hæc verba ad omnes filios Israël: elevarunt ipsi vocem suam, & fleverunt.

5. Et vocatum est nomen loci illius: Locus fletuum, sive lacrymarum: immolaveruntque ibi hostias Domino.

* *Ios. 24. 28.* 6. * Dimisit ergo Iosue populum, & abierunt filij Israël unusquisque in possessionem suam, ut obtinerent eam:

7. servieruntque Domino cunctis diebus eius, & seniorum, qui longo post eum vixerunt tempore *, & noverant omnia opera Domini, quæ fecerat cum Israël.

* *Pota per ann. 15. usque ad ann. 2585.* 8. Mortuus est autem Iosue filius Nun, famulus Domini, centum & decem annorum,

9. & sepelierunt eum in finibus possessionis suæ in Thamnathasare in monte Ephraim, a Septentrionali plaga montis Gaas.

* *Pota per annos 6. ab ann. 2585. ad ann. 2591. quo tempore ea contigerunt quæ quinque extre- mis cap. huius libri referuntur.* 10. Omnisque illa generatio congregata est ad patres suos: & surrexerunt alij, * qui non noverant Dominum, & opera quæ fecerat cum Israël.

11. Feceruntque filij Israël malum in conspectu Domini, & servierunt Baalim.

12. Ac dimiserunt Dominum Deum patrum suorum, qui eduxerat eos de Terra Ægypti: & secuti sunt deos alienos, deosque populorum, qui habitabant in circuitu eorum, & adoraverunt eos: & ad iracundiam concitaverunt Dominum,

13. dimittentes eum, & servientes Baal & Astaroth.

14. Iratusque Dominus contra Israël, tradidit eos in manus diripientium: qui ceperunt eos, & venderunt hostibus, qui habitabant per gyrum: nec potuerunt resistere adversariis suis:

15. sed quòcumque pergere voluissent, manus Domini super eos erat, sicut locutus est, & iuravit eis: & vehementer afflicti sunt.

16. Suscitavitque Dominus iudices, qui liberarent eos de vastantium manibus: sed nec eos audire voluerunt,

17. fornicantes cum diis alienis, & adorantes eos. Cito deseruerunt viam, per quam ingressi fuerant patres eorum: & audientes mandata Domini, omnia fecere contraria.

18. Cumque Dominus iudices suscita-

ret, in diebus eorum flectebatur misericordia, & audiebat afflictorum gemitus, & liberabat eos de cæde vastantium.

19. Postquam autem mortuus esset iudex, revertentibus, & multo faciebant peiora quam fecerant patres eorum, sequentes deos alienos, servientes eis, & adorantes illos. Non dimiserunt adventiones suas, & viam durissimam, per quam ambulare consueverunt.

20. Iratusque est furor Domini in Israël, & ait: Quia irritum fecit gens ista pactum meum, quod pepigeram cum patribus eorum, & vocem meam audire contempsit:

21. & ego non delebo gentes, quas dimisit Iosue, & mortuus est:

22. ut in ipsis experiat Israël, utrum custodiant viam Domini, & ambulent in ea, sicut custodierunt patres eorum, an non.

23. Dimisit ergo Dominus omnes nationes has, & cito subvertere noluit, nec tradidit in manus Iosue.

CAPUT III.

Israel dum sociatur gentibus à Domino derelictis, ad ipsius exercitationem: eorum sceleribus contaminatur; adeo sepius per extraneos reges affligitur; sed respiciens, per Othoniel, Aod, & Samgar liberatur.

1. **H**Æ sunt gentes, quas Dominus dereliquit, ut erudiret in eis Israël, & omnes, qui non noverant bella Chananeorum:

2. ut postea discerent filij eorum certare cum hostibus, & habere consuetudinem præliandi:

3. quinque satrapas Philistinorum, omnemque Chananeum, & Sidonium, atque Hevæum, qui habitabat in monte Libano, de monte Baal Hermon usque ad introitum Emath.

4. Dimisitque eos, ut in ipsis experiret Israël, utrum audiret mandata Domini quæ præceperat patribus eorum per manum Moysi, an non.

5. Itaque filij Israël habitaverunt in medio Chananaei, & Hethæi, & Amorrhæi, & Pherezæi, & Hevæi, & Iebusæi:

6. & duxerunt uxores filias eorum, ipsique filias suas filiis eorum tradiderunt, & servierunt diis eorum.

7. Feceruntque malum in conspectu Do-

Do-

Domini, & oblitri sunt Dei sui, servientes Baalim & Astaroth.

8. Iratusque contra Israël Dominus, tradidit eos in manus Chusan Rasathaim regis Mesopotamiae, servieruntque ei octo annis.

* *Ab anno mundi 2591. ad 2599.* 9. Et clamaverunt ad Dominum: qui suscitavit eis salvatorem, & liberavit eos, Othoniel videlicet filium Cenez, fratrem Caleb minorem:

† *Id est nepotem. 17. sup. 1. 13.* 10. fuitque in eo Spiritus Domini, & iudicavit Israël. Egressusque est ad pugnam, & tradidit Dominus in manus eius Chusan Rasathaim Regem Syriæ, & oppressit eum.

11. Quievitque terra quadraginta annis, & mortuus est Othoniel filius Cenez.

* *Vel potius quadragesimo anno, post quietem scilicet à Iosue in ea primùm constitutam.* 12. Addiderunt autem filij Israël facere malum in conspectu Domini: qui confortavit adversum eos Eglon regem Moab: quia fecerunt malum in conspectu eius.

13. Et copulavit ei filios Ammon, & Amalec: Abitque & percussit Israël, atque possedit Urbem palmarum.

14. Servieruntque filij Israël Eglon regi Moab decem & octo annis †:

† *Ios. 14. 10. Hæc secunda pax fuerit ergo sancita anno M. 2599. Ant. Chr. 1495.* 15. & postea clamaverunt ad Dominum: qui suscitavit eis salvatorem vocabulo Aod, filium Gera, filij Iemini, qui utraque manu per dexteram utebatur. Miseruntque filij Israël per illum munera Eglon regi Moab.

† *Ab anno mundi 2661. ad ann. 2679.* 16. Qui fecit sibi gladium ancipitem, habentem in medio capulum longitudinis palmæ manus, & accinctus est eo subter sagum in dextro femore.

17. Obtulitque munera Eglon regi Moab. Erat autem Eglon crassus nimis.

18. Cumque obtulisset ei munera, prosecutus est socios, qui cum eo venerant.

19. Et reversus de Galgalis, ubi erant idola, dixit ad regem: Verbum secretum habeo ad te o Rex. Et ille imperavit silentium: egressisque omnibus, qui circa eum erant,

20. ingressus est Aod ad eum: sedebat autem in æstivo cœnaculo solus, dixitque: Verbum Dei habeo ad te. Qui statim surrexit de throno.

21. Extenditque Aod sinistram manum, & tulit sicam de dextro femore suo, infixitque eam in ventre eius

22. tam validè, ut capulus sequeretur ferrum in vulnere, ac pinguisimo adipe stringeretur. Nec eduxit gladium, sed ita ut percusserat, reliquit in corpore: sta-

timque per secreta natura: alvi stercora proruperunt.

23. Aod autem clausis diligentissimè ostiis cœnaculi, & obfirmatis serâ,

24. per posticum egressus est. Servique regis ingressi viderunt clausas fores cœnaculi, atque dixerunt: Forsitan purgat alvum in æstivo cubiculo.

25. Expectantesque diu donec erubescerent, & videntes quòd nullus aperiret, tulerunt clavem: & aperientes invenerunt dominum suum in terra iacentem mortuum.

26. Aod autem, dum illi turbarentur, effugit, & pertransiit Locum idolòrum, unde reversus fuerat. Venitque in Seirath:

27. & statim insonuit buccina in monte Ephraim: descenderuntque eum eo filij Israël, ipso in fronte gradiente.

28. Qui dixit ad eos: Sequimini me: tradidit enim Dominus Inimicos nostros Moabitas in manus nostras. Descenderuntque post eum, & occupaverunt vada Iordanis quæ transmittit in Moab: & non dimiserunt transire quemquam:

29. sed percusserunt Moabitas in tempore illo, circiter decem millia, omnes robustos & fortes viros, nullus eorum evadere potuit.

30. Humiliatusque est Moab in die illo sub manu Israël: & quievit Terra octoginta * annis.

† *Id est, octogesimo anno: post priorem scilicet quietem ab Othoniele datam. Ergo anno 2679.* 31. Post hunc fuit Samgar * filius Anath, qui percussit de Philistiim sexcentos viros vomere: & ipse quoque defendit Israël. †

CAPUT IV.

Debbora prophetissa & Barac adversus Sisaram principem militie regis Iabin feliciter dimicant, quem profugum occidit, Iabel uxor Haber Cinei.

1. **A**ddideruntque filij Israël facere malum in conspectu Domini post mortem Aod,

2. * & tradidit illos Dominus in manus Iabin regis Chanaan, qui regnavit in 9. Asor: habuitque ducem exercitûs sui nomine Sisaram, ipse autem habitabat in Haroseth gentium.

3. Clamaveruntque filij Israël ad Dominum: nongentos enim habebat falcatos currus, & per viginti annos * vehementer oppresserat eos.

4. Erat autem Debbora prophetis uxor Lapidoth, quæ iudicabat populum in illo tempore.

* *Id est, octogesimo anno: post priorem scilicet quietem ab Othoniele datam. Ergo anno 2679.*

† *Incer- tum quantum tempore.*

* *Eodem anno.*

† *Reg. 12.*

* *Ergo ab ann. 2699. ad annum 2719. quo iterum quievit terra infra 5.3a.*

5. Et sedebat sub palmâ, quæ nomine illius vocabatur, inter Rama & Bethel in monte Ephraim: ascendebantque ad eam filij Israël in omne iudicium.

6. Quæ misit & vocavit Barac filium Abinoëm de Cedès Nephthali: dixitque ad eum: Præcepit tibi Dominus Deus Israël, vade, & duc exercitum in montem Thabor, tollesque tecum decem millia pugnatorum de filiis Nephthali, & de filiis Zabulon:

7. ego autem adducam ad te in loco torrentis Cison, Sisaram principem exercitûs Iabin, & currus eius, atque omnem multitudinem, & tradam eos in manu tua.

8. Dixitque ad eam Barac: Si venis mecum, vadam: si nolueris venire mecum, non pergam.

9. Quæ dixit ad eum: Ibo quidem tecum, sed in hac vice victoria non reputabitur tibi, quia in manu mulieris tradetur Sisara. Surrexit itaque Debbora, & perrexit cum Barac in Cedès.

10. Qui, accitis Zabulon & Nephthali, ascendit cum decem millibus pugnatorum, habens Debboram in comitatu suo.

11. Haber * autem Cinaüs recesserat quondam a ceteris Cinaüs fratribus suis filiis Hobab †, cognati Moysi: & tetenderat tabernacula usque ad vallem, quæ vocatur Sennim, & erat iuxta Cedès.

12. Nunciatumque est Sisaræ quòd ascendisset Barac filius Abinoëm, in montem Thabor:

13. & congregavit nongentos falcatos currus, & omnem exercitum de Haroseth gentium ad torrentem Cison.

14. Dixitque Debbora ad Barac: Surge, hæc est enim dies, in qua tradidit Dominus Sisaram in manus tuas: en ipse ductor est tuus. Descendit itaque Barac de monte Thabor, & decem millia pugnatorum cum eo.

15. * Pertrurritque Dominus Sisaram, & omnes currus eius, universamque multitudinem in ore gladij ad conspectum Barac: in tantum, ut Sisara de curru desiliens, pedibus fugeret,

16. & Barac persequeretur fugientes currus, & exercitum usque ad Haroseth gentium, & omnis hostium multitudo usque ad internecionem caderet.

17. Sisara autem fugiens pervenit ad tentorium Iahel uxoris Haber Cinaei. Erat enim pax inter Iabin regem Azor, & domum Haber Cinaei.

18. Egressa igitur Iahel in occursum Si-

saræ, dixit ad eum: Intra ad me domine mi: intra, ne timeas. Qui ingressus tabernaculum eius, & opertus ab ea pallio, dixit ad eam: Da mihi, obsecro, paululum aquæ, quia sitio valde. Quæ aperuit utrem lactis, & dedit ei bibere, & operuit illum.

20. Dixitque Sisara ad eam: Sta ante ostium tabernaculi: & cum venerit aliquis interrogans te, & dicens: Numquid hic est aliquis? Respondebis: Nullus est.

21. Tulit itaque Iahel uxor Haber clavum tabernaculi, assumens pariter & malleum: & ingressa absconditè, & cum silentio posuit supra tempus capitis eius clavum, & percussitque malleo defixit in cerebrum usque ad terram: qui soporem morti consocians defecit, & mortuus est.

22. Et ecce Barac sequens Sisaram veniebat: egressaque Iahel in occursum eius, dixit ei: Veni, & ostendam tibi virum, quem quaris. Qui cum intrasset ad eam, vidit Sisaram iacentem mortuum, & clavum infixum in tempore eius.

23. Humiliavit ergo Deus in die illo Iabin regem Chanaan coram filiis Israël:

24. qui crescebant quotidie, & forti manu opprimebant Iabin regem Chanaan, donec delerent eum.

CAPUT V.

Canticum triumphale & gratiarum actionis Debboræ & Barac post victoriam.

1. **C**ecineruntque Debbora & Barac filius Abinoëm in illo die, dicentes:

2. Qui spontè obtulistis de Israël animas vestras ad periculum, benedicite Domino.

3. Audite reges, auribus percipite principes: Ego sum, ego sum quæ Domino canam, psallam Domino Deo Israël.

4. Domine cum exires de Seïr, & transires per regiones Edom, terra mota est, cælique ac nubes distillaverunt aquis.

5. Montes fluxerunt a facie Domini, & Sinaï a facie Domini Dei Israël.

6. In diebus Samgar filij Anath, in diebus Iahel quieverunt semitæ: & qui ingrediebantur per eas, ambulaverunt per calles devios.

7. Cessaverunt fortes in Israël, & quieverunt: donec surgeret Debbora, surgeret mater in Israël.

8. No-

* Iethronis familia bifariam est divisa: Horum alij cum tribu Iuda habitarent, ex quibus orti sunt Rechabites (i. Paral. 2. 55.) Alij ab istis separati ad tribum Manasse transtulerunt, quorum dux & Princeps fuit ille Heber. † N. Num. 10. 29. * Psal. 82. 10.

8. Nova bella elegit Dominus, & portas hostium ipse subvertit: clypeus & hasta si apparuerint in quadraginta millibus Israël.

9. Cor meum diligit principes Israël: qui propria voluntate obtulistis vos discrimini, benedicite Domino.

10. Qui ascenditis super nitentes asinos, & sedetis in iudicio, & ambulatis in via, loquimini.

11. Ubi collisi sunt currus, & hostium suffocatus est exercitus, ibi narrentur iustitiæ Domini & clementia in fortes Israël: tunc descendit populus Domini ad portas, & obtinuit principatum.

12. Surge, surge Debbora, surge, surge, & loquere canticum: surge Barac, & apprehende captivos tuos filij Abinoëm.

13. Salvatæ sunt reliquæ populi, Dominus in fortibus dimicavit.

14. Ex Ephraim delevit eos in Amalec, & post eum ex Benjamin in populos tuos ô Amalec: de Machir principes descenderunt, & de Zabulon qui exercitum ducerent ad bellandum.

15. Duces Issachar fuere cum Debbora, & Barac vestigia sunt secuti, qui quasi in præcepis ac barathrum se discrimini dedit: diviso contra se Ruben, magnanimorum reperta est contentio.

16. Quare habitas inter duos terminos, ut audias sibilos gregum? diviso contra se Ruben, magnanimorum reperta est contentio.

17. Galaad trans Iordanem quiescebat, & Dan vacabat navibus: Aser habitabat in littore maris, & in portibus morabatur.

18. Zabulon verò & Nephthali obtulerunt animas suas morti in regione Merome.

19. Venerunt reges & pugnaverunt, pugnaverunt reges Chanaan in Thanach iuxta aquas Magedo, & tamen nihil tulere prædantes.

20. De cælo dimicatum est contra eos: stellæ manentes in ordine & cursu suo, adversus Sisaram pugnaverunt.

21. Torrens Cison traxit cadavera eorum, torrens Cadumim, torrens Cison: conculca anima mea robustos.

22. Ungulæ equorum ceciderunt, fugientibus impetu, & per præcepis ruentibus fortissimis hostium.

23. Maledicite terræ Meroz, dixit Angelus Domini: maledicite habitatoribus eius, quia non venerunt ad auxilium Domini, in adiutorium fortissimorum eius.

24. Benedicita inter mulieres Iahel uxor

Haber Cinaei, & benedicatur in tabernaculo suo.

25. Aquam petenti lac dedit, & in phiala principum obtulit butyrum.

26. Sinistram manum misit ad clavum, & dextram ad fabricorum malleos, percussitque Sisaram quærens in capite vulneri locum, & tempus valide perforans:

27. Inter pedes eius ruit: defecit, & mortuus est: volvebatur ante pedes eius, & iacebat exanimis & miserabilis.

28. Per fenestram respiciens, ululabat mater eius: & de conaculo loquebatur: Cur moratur regredi currus eius? quare tardaverunt pedes quadrigarum illius?

29. Unasapientior ceteris uxoribus eius, hæc socruvi verba repperit:

30. Forsitan nunc dividit spolia, & pulcherrima feminarum eligitur ei: vestes diversorum colorum Sisaræ traduntur in prædam, & supellex varia ad ornanda colla congeritur.

31. Sic pereant omnes inimici tui Domine: qui autem diligunt te, sicut Sol in ortu suo splendet, ita rutilent.

32. Quievitque Terra per quadraginta * annos.

CAPUT VI.

Israëlitis à Madian oppressis Gedeon multis signis auxilio designatur, qui post sacrificium & altare Deo erectum, destruxit aram Baal, eique rursum datur signum in velleve.

1. **F**ecerunt autem filij Israël malum in conspectu Domini: qui tradidit illos in manu Madian septem annis; & oppressi sunt valde ab eis. Feceruntque sibi antra & speluncas in montibus, & munitissima ad repugnandum loca.

3. Cumque sevisset Israël, ascendebat Madian & Amalec, ceterique Orientalium nationum:

4. & apud eos figentes tentoria, sicut erant in herbis cuncta vastabant usque ad introitum Gazæ: nihilque omnino ad vitam pertinens relinquebant in Israël, non oves, non boves, non asinos.

5. Ipsi enim & universi greges eorum veniebant cum tabernaculis suis, & instar locustarum universa complebant, innumera multitudo hominum, & camelorum, quidquid tetigerant devastantes.

6. Humiliatusque est Israël valde in conspectu Madian.

* Id est, ad quadraginta annos post priorem quietem ab Aode restitutam. Ergo ann. M. 2719. Ant. Chr. 1285.

† ab Ann. M. 2752. ad annum 2759.

7. Et clamavit ad Dominum postulans auxilium contra Madianitas.

8. Qui misit ad eos virum prophetam, & locutus est: Hæc dicit Dominus Deus Israël: Ego vos feci conscendere de Ægypto, & eduxi vos de domo servitutis.

9. & liberavi de manu Ægyptiorum, & omnium inimicorum, qui affligebant vos: eiecique eos ad introitum vestrum, & tradidi vobis Terram eorum.

10. Et dixi: Ego Dominus Deus vester, ne timeatis deos Amorrhæorum, in quorum terra habitatis. Et noluitis audire vocem meam.

11. Venit autem Angelus Domini, & sedit sub quercu, quæ erat in Ephra, & pertinebat ad Ioas patrem familie Ezri. Cùmque Gedeon filius eius excuteret atque purgaret frumenta in torculari, ut fugeret Madian,

12. & edificabis altare Domino. Deo tuo in summitate petre huius, super quam ante sacrificium posuisti: tollesque taurum secundum, & offeres holocaustum super struem lignorum, quæ de nemore succideris.

13. Dixitque ei Gedeon: Obsecro mi Domine, si Dominus nobiscum est, cur apprehenderunt nos hæc omnia? ubi sunt mirabilia eius, quæ narraverunt patres nostri, atque dixerunt: De Ægypto eduxit nos Dominus? Nunc autem dereliquit nos Dominus & tradidit in manu Madian.

14. Respexitque ad eum Dominus, & ait: *Vade in hac fortitudine tua, & liberabis Israël de manu Madian: scitò quòd miserim te.

15. Qui respondens ait: Obsecro, mi Domine, in quo liberabo Israël? ecce familia mea infima est in Manasse, & ego minimus in domo patris mei.

16. Dixitque ei Dominus: Ego ero tecum: & percuties Madian quasi unum virum.

17. Et ille, Si inveni, inquit, gratiam coram te, da mihi signum quòd tu sis qui loqueris ad me.

18. Nec recedas hinc, donec revertar ad te, portans sacrificium, & offerens tibi. Qui respondit: Ego præstolabor adventum tuum.

19. Ingressus est itaque Gedeon, & coxit hærdum, & de farine modio azymos panes: carnesque ponens in canistro, & ius carnium mittens in ollam, tulit omnia sub quercu, & obtulit ei.

20. Cui dixit Angelus Domini: Tolle carnes & azymos panes, & pone supra petram illam, & ius desuper funde. Cùmque fecisset ita,

21. extendit Angelus Domini summita-

tem virgæ, quam tenebat in manu, & tetigit carnes & panes azymos: ascenditque ignis de petra, & carnes, azymosque panes consumpsit: Angelus autem Domini evanuit ex oculis eius.

22. Vidensque Gedeon quòd esset Angelus Domini, ait: Heu mi Domine Deus: quia vidi Angelum Domini facie ad faciem.

23. Dixitque ei Dominus: Pax tecum: ne timeas, non morieris.

24. Edificavit ergo ibi Gedeon altare Domino, vocavitque illud, Domini pax, usque in presentem diem. Cùmque adhuc esset in Ephra, quæ est familie Ezri,

25. nocte illa dixit Dominus ad eum: Tolle taurum patris tui, & alterum taurum annorum septem, destruesque aram Baal: quæ est patris tui: & nemus, quod circa aram est, succide.

26. & edificabis altare Domino. Deo tuo in summitate petre huius, super quam ante sacrificium posuisti: tollesque taurum secundum, & offeres holocaustum super struem lignorum, quæ de nemore succideris.

27. Assumptis ergo Gedeon decem viris de servis suis, fecit sicut præceperat ei Dominus. Timens autem domum patris sui, & homines illius civitatis, per diem noluit id facere, sed omnia nocte complevit.

28. Cùmque surrexissent viri oppidi eius manè, viderunt destructam aram Baal, lucumque succisum, & taurum alterum impositum super altare, quod tunc ædificatum erat.

29. Dixeruntque ad invicem: Quis hoc fecit? Cùmque perquirerent auctorem facti, dictum est: Gedeon filius Ioas fecit hæc omnia.

30. Et dixerunt ad Ioas: Produce filium tuum huc, ut moriatur: quia destruxit aram Baal, & succidit nemus.

31. Quibus ille respondit: Numquid ultores estis Baal, ut pugnetis pro eo? qui adversarius est eius, moriatur antequam lux crastina veniat: si Deus est, vindicet se de eo, qui suffodit aram eius.

32. Ex illo die vocatus est Gedeon, Ierobaal, eò quòd dixisset Ioas: Ulciscatur se de eo Baal, qui suffodit aram eius.

33. Igitur omnis Madian, & Amalec, & Orientales populi congregati sunt simul, & transeuntes Iordanem, castramentati sunt in valle Iezraël.

34. Spiritus autem Domini induit Gedeon,

deon, qui clangens buccinâ convocavit domum Abiezer, ut sequeretur se.

35. Misitque nuncios in universum Massen, qui & ipse secutus est eum: & alios nuncios in Aser & Zabulon & Nephthali, qui occurrerunt ei.

36. Dixitque Gedeon ad Deum: Si salvum facis per manum meam Israël, sicut locutus es,

37. ponam hoc vellus lanæ in area: si ros in solo vellere fuerit, & in omni terra siccitas, sciam quòd per manum meam, sicut locutus es, liberabis Israël.

38. Factumque est ita. Et de nocte consurgens expresso vellere, concham rore implevit.

39. Dixitque rursus ad Deum: Ne irascatur furor tuus contra me si adhuc semel tentavero, signum quærens in vellere. Oro ut solum vellus siccum sit, & omnis terra rore madens.

40. Fecitque Deus nocte illa ut postulaverat: & fuit siccitas in solo vellere, & ros in omni terra.

CAPUT VII.

Probatis ad aquas his qui ad bellum essent progressuri, Gedeon audito unius e castris Madianitarum somnio; in eos irruit, tubis, lagenis ac lucernis armatus; quos cum Oreb & Zeb principibus eorum devicit.

Eodem
ann. 2750.

1. Igitur Ierobaal qui & Gedeon, de nocte consurgens, & omnis populus cum eo, venit ad fontem qui vocatur Harad: erant autem castra Madian in valle ad Septentrionalem plagam collis exelsi.

2. Dixitque Dominus ad Gedeon: Multus tecum est populus, nec tradetur Madian in manus eius: ne glorietur contra me Israël, & dicat: Meis viribus liberatus sum.

3. Loquere ad populum, & cunctis audientibus prædica: * Qui formidolosus & timidus est, revertatur: Recesseruntque de monte Galaad, & reversi sunt. De populo viginti duo millia virorum, & tantum decem millia remanserunt.

4. Dixitque Dominus ad Gedeon: Adhuc populus multus est, duc eos ad aquas, & ibi probabo illos: & de quo dixerò tibi ut tecum vadat, ipse pergat: quem ire prohibuero, revertatur.

5. Cùmque descendisset populus ad aquas, dixit Dominus ad Gedeon: Qui

linguâ lambuerint aquas, sicut solent canes lambere, separabis eos seorsum: qui autem curvatis genibus biberint, in altera parte erunt.

6. Fuit itaque numerus eorum qui manu ad os projiciente, lambuerant aquas, trecenti viri: omnis autem reliqua multitudo flexo poplite biberat.

7. Et ait Dominus ad Gedeon: In trecentis viris qui lambuerunt aquas, liberabo vos, & tradam in manu tua Madian: omnis autem reliqua multitudo revertatur in locum suum.

8. Sumptis itaque pro numero cibariis & tubis, omnem reliquam multitudinem abire præcepit ad tabernacula sua: & ipse cum trecentis viris se certamini dedit. Castra autem Madian erant subter in valle.

9. Eadem nocte dixit Dominus ad eum: Surge, & descende in castra: quia tradidi eos in manu tua.

10. sin autem solus ire formidas, descendat tecum Phara puer tuus.

11. Et cùm audieris quid loquantur, tunc confortabuntur manus tuæ, & securior ad hostium castra descendes. Descendit ergo ipse & Phara puer eius in partem castrorum, ubi erant armorum vigilla.

12. Madian autem & Amalec, & omnes Orientales populi fusi iacebant in valle, ut locustarum multitudo: camelique innumerabiles erant, sicut arena quæ iacet in littore maris.

13. Cùmque venisset Gedeon, narrabat aliquis somnium proximo suo: & in hunc modum referebat quod viderat: Vidit somnium, & videbatur mihi quasi subcinericius panis ex hordeo volvi, & in castra Madian descendere: cùmque pervenisset ad tabernaculum, percussit illud, atque subvertit, & terræ funditus æquavit.

14. Respondit is, cui loquebatur: Non est hoc aliud, nisi gladius Gedeonis filij Ioas viri Israëlitæ: tradidit enim Dominus in manus eius Madian, & omnia castra eius.

15. Cùmque audisset Gedeon somnium, & interpretationem eius, adoravit: & reversus est ad castra Israël, & ait: Surgite, tradidit enim Dominus in manus nostras castra Madian.

16. Divisitque trecentos viros in tres partes, & dedit tubas in manibus eorum, lagenasque vacuas ac lampades in medio lagenarum.

Anno M.
2750.
Ante Chr.
1245.

* 1. Reg. 12.
11.

* Deut. 20.
8.
1. Mach. 3.
56.

17. Et dixit ad eos: Quod me facere videritis, hoc facite: ingrediari partem castrorum, & quod fecero sectamini.

18. Quando personerit tuba in manu mea, vos quoque per castrorum circuitum clangite, & conclamate, Domino & Gedeoni.

19. Ingressusque est Gedeon, & trecenti viri qui erant cum eo in partem castrorum, incipientibus vigiliis noctis mediæ, & custodibus suscitatis, ceperunt buccinis clangere, & complodere inter se Iagenas.

20. Cùmque per gyrum castrorum in tribus personarent locis, & hydrías confregissent, tenuerunt sinistris manibus lampades, & dextris sonantes tubas, clamaveruntque: Gladius Domini & Gedeonis:

21. stantes singuli in loco suo per circuitum castrorum hostilium. Omnia itaque castra turbata sunt, & vociferantes, ululantesque figerunt:

22. & nihilominus insistebant trecenti viri buccinis personantes. * Immisitque Dominus gladium in omnibus castris, & muta se cæde truncabant,

23. fugientes usque ad Bethsetta, & crepidinem Abelmehula in Tebbath. Conclamantes autem viri Israël de Nephthali, & Aser, & omni Manasse persequebantur Madian.

24. Misitque Gedeon nuncios in omnem montem Ephraim, dicens: Descendite in occursum Madian, & occupate aquas usque Bethbera atque Iordanem. Clamavitque omnis Ephraim, & præoccupavit aquas atque Iordanem usque Bethbera.

25. * Apprehensosque duos viros Madian, Oreb, & Zeb, interfecit Oreb in Petra Oreb, Zeb vero in Torculari Zeb. Et persecuti sunt Madian, capita Oreb & Zeb portantes ad Gedeon trans fluenta Iordanis.

CAPUT VIII.

Tribus Ephraim insurgit adversus Gedeon, quod putaret se contemptam, quam blandis verbis compescit, & devictis Zebee & Salmana, viros Soccoth & Phanuel perdidit, & ex inauribus alisque populi domus fecit Ephod, quod domui suæ & Israël fuit in ruinam: postquam autem quadraginta annis præfuit, generatis 70. filiis ex uxoribus, & uno Abimelech ex concubina, mortuus est, rediitque Israël ad idololatriam.

1. **D**ixeruntque ad eum viri Ephraim: Quid est hoc quod facere voluisti, ut nos non vocares, cùm ad pugnam pergeres contra Madian? iurgantes fortiter, & propè vim inferentes.

2. Quibus ille respondit: Quid enim tale facere potui, quale vos fecistis? nonne melior est racemus Ephraim, vindemiis Abiezer?

3. In manus vestras Dominus tradidit principes Madian, Oreb, & Zeb: quid tale facere potui, quale vos fecistis? Quod cùm locutus esset, requievit spiritus eorum, quo tumbant contra eum.

4. Cùmque venisset Gedeon ad Iordanem, transivit eum cum trecentis viris, qui secum erant: & præ lassitudine, fugientes persequi non poterant.

5. Dixitque ad viros Soccoth: Date, obsecro, panes populo, qui mecum est, quia valde defecerunt: ut possimus persequi Zebee, & Salmana reges Madian.

6. Responderunt principes Soccoth: Forsitan palmæ manuum Zebee & Salmana in manu tua sunt, & idcirco postulas ut demus exercitui tuo panes.

7. Quibus ille ait: Cùm ego tradiderit Dominus Zebee & Salmana in manus meas, conteram carnes vestras cum spinis, tribulisque deserti.

8. Et inde descendens, venit in Phanuel: locutusque est ad viros loci illius similia. Cui & illi responderunt, sicut responderant viri Soccoth.

9. Dixit itaque & eis: Cùm reversus fuero victor in pace, destruam turrim hanc.

10. Zebee autem & Salmana requiescebant cum omni exercitu suo. Quindecim enim millia viri remanserant ex omnibus turmis Orientalium populorum, cæsis centum viginti millibus bellatorum educentium gladium.

11. * Ascendensque Gedeon per viam eorum, qui in tabernaculis morabantur, ad Orientalem partem Nobe, & Iegbaa, percussit castra hostium, qui securi erant, & nihil adversi suspicabantur.

12. Fugeruntque Zebee & Salmana, quos persequens Gedeon comprehendit, turbato omni exercitu eorum.

13. Revertensque de bello ante solis ortum,

14. apprehendit puerum de viris Soccoth: interrogavitque eum nomina principum & seniorum Soccoth, & descripsit septuaginta septem viros.

15. Venitque ad Soccoth, & dixit eis: En Zebee, & Salmana super quibus exprobra-

Eodem
ann. 2759.

* Psal. 82.
10.

* Psal. 82.
12.
Isa. 10. 26.

* Orde 10.
14.

* Sive ad
annum qua-
dragesi-
mam in die-
bus Gedeo-
nis.
Post ulti-
mam, vide-
licet quie-
tuæ à Deb-
borâ resti-
tuta.
Ergo ad
annum us-
que 2759.
Ant. Chr.
1245.

brastis mihi, dicentes: Forsitan manus Zebee & Salmana in manibus tuis sunt, & idcirco postulas ut demus viris qui lassi sunt, & defecerunt panes.

16. Tulit ergo seniores civitatis & spinas deserti ac tribulos, & contrivit cum eis, atque comminuit viros Soccoth.

17. Turrim quoque Phanuel subvertit, occisis habitatoribus civitatis.

18. Dixitque ad Zebee & Salmana: Quales fuerunt viri, quos occidistis in Thabor? Qui responderunt: Similes tui, & unus ex eis quasi filius regis.

19. Quibus ille respondit: Fratres mei fuerunt, filij matris mee. vivit Dominus, quia si servassetis eos, non vos occiderem.

20. Dixitque Iether primogenito suo: Surge, & interfice eos. Qui non eduxit gladium: timebat enim, quia adhuc puer erat.

21. Dixeruntque Zebee & Salmana: Tu surge, & irru in nos: quia iuxta ætatem robur est hominis. Surrexit Gedeon, & interfecit Zebee & Salmana: & tulit ornamenta ac bullas, quibus colla regalium camelorum decorari solent.

22. Dixeruntque omnes viri Israël ad Gedeon: Dominare nostri tu, & filius tuus, & filius filij tui: quia liberasti nos de manu Madian.

23. Quibus ille ait: Non dominabor vestri, nec dominabitur in vos filius meus, sed dominabitur vobis Dominus.

24. Dixitque ad eos: Unam petitionem postulo a vobis: Date mihi inaures ex præda vestra. Inaures enim aureas Ismaelite habere consueverant.

25. Qui responderunt: Libentissimè dabimus. Expandentesque super terram pallium, proiecerunt in eo inaures de præda:

26. & fuit pondus postularum inaurium, mille septingenti auri sicli, absque ornamentis, & monilibus, & veste purpurea, quibus reges Madian uti soliti erant, & præter torques aureas camelorum.

27. Fecitque ex eo Gedeon Ephod, & posuit illud in civitate sua Ephra. Fornicatusque est omnis Israël in eo, & factum est Gedeoni & omni domui eius in ruinam.

28. Humiliatus est autem Madiancorum filiis Israël, nec potuerunt ultra cervicem elevare: sed quievit terra * per quadraginta annos, quibus Gedeon præfuit.

29. Abiit itaque Ierobaal filius Ioas, & habitavit in domo sua:

30. habuitque septuaginta filios, qui

egressi sunt de femore eius: eò quòd plures haberet uxores.

31. Concubina autem illius, quam habebat in Sichem, genuit ei filium nomine Abimelech.

32. Mortuusque est Gedeon filius Ioas in senectute bona, & sepultus est in sepulchro Ioas patris sui in Ephra de familia Ezri.

33. Postquam autem mortuus est Gedeon, aversi sunt filij Israël, & fornicati sunt cum Baalim*. Percusseruntque cum Baal foedus, ut esset eis in deum:

34. nec recordati sunt Domini Dei sui, qui eruit eos de manibus inimicorum suorum omnium per circuitum:

35. nec fecerunt misericordiam cum domo Ierobaal Gedeon iuxta omnia bona, quæ fecerat Israël.

CAPUT IX.

Abimelech occidit 70. fratres suos, imperium sibi tyrannice usurpat, qui post parabolam Ioatham fratris eius qui servatus erat, exercitum Gaal devicit, turrimque Sichem exussit, & à muliere tandem fragmine mola oppressus est.

1. **A**biit autem Abimelech filius Ierobaal in Sichem ad fratres matris suæ, & locutus est ad eos, & ad omnem cognationem domus patris matris suæ, dicens:

2. Loquimini ad omnes viros Sichem: Quid vobis est melius, ut dominentur vestri septuaginta viri omnes filij Ierobaal, an ut dominetur unus vir? simulque considerate, quòd os vestrum, & caro vestra sumi.

3. Locutique sunt fratres matris eius de eo ad omnes viros Sichem universos sermones istos, & inclinaverunt cor eorum post Abimelech, dicentes: Frater noster est.

4. Dederuntque illi septuaginta pondo argenti de fano Baalberit. Qui conduxit sibi ex eo viros inopes & vagos, secuti que sunt eum.

5. Et venit in domum patris sui in Ephra, & occidit fratres suos filios Ierobaal septuaginta viros, super lapidem unum: remansitque Ioatham filius Ierobaal minimus, & absconditus est.

6. Congregati * sunt autem omnes viri Sichem, & universæ familie urbis Mello: abieruntque & constituerunt regem Abimelech iuxta quercum, quæ stabat in Sichem.

* Per annos
10.

Anno M.
2768.
Ant. Chr.
1236.

* Ann. M.
2769.
Ant. Chr.
1235.

7. Quod cum nunciatum esset Ioatham, ivit, & stetit in vertice montis Garizim: elevataque voce, clamavit, & dixit: Audite me viri Sichem, ita audiat vos Deus.

8. Ierunt ligna, ut ungerent super se regem: dixeruntque olive: Impera nobis: 9. Quæ respondit: Numquid possum deserere pinguedinem meam, quæ & dij utuntur, & homines, & venire ut inter ligna promovear?

10. Dixeruntque ligna ad arborem ficum: Veni, & super nos regnum accipe.

11. Quæ respondit eis: Numquid possum deserere dulcedinem meam, fructusque suavissimos, & ire ut inter cetera ligna promovear?

12. Locutaque sunt ligna ad vitem: Veni, & impera nobis.

13. Quæ respondit eis: Numquid possum deserere vinum meum, quod lætificat Deum & homines, & inter ligna cetera promoveri?

14. Dixeruntque omnia ligna ad rhamnum: Veni, & impera super nos.

15. Quæ respondit eis: Si verè me regem vobis constituitis, venite, & sub umbra mea requiescite, si autem non vultis, egrediat ignis de rhamno, & devoret cedros Libani.

16. Nunc igitur, si rectè, & absque peccato constituistis super vos regem Abimelech, & bene egistis cum Ierobaal, & cum domo eius, & reddidistis vicem beneficiis eius, qui pugnavit pro vobis, 17. & animam suam dedit periculis, ut erueret vos de manu Madian,

18. qui nunc surrexistis contra domum patris mei, & interfecistis filios eius septuaginta viros super unum lapidem, & constituistis regem. Abimelech filium ancillæ eius super habitatores Sichem, eò quòd frater vester sit:

19. si ergo rectè, & absque vitio egistis cum Ierobaal, & domo eius, hodie lætamini in Abimelech, & ille lætetur in vobis.

20. Sin autem perversè: egrediat ignis ex eo, & consumat habitatores Sichem, & oppidum Mello: egrediatque ignis de viris Sichem, & de oppido Mello, & devoret Abimelech.

21. Quæ cum dixisset, fugit, & abiit in Bera: habitavitque ibi ob metum Abimelech fratris sui.

22. Regnavit itaque Abimelech super Israël tribus * annis.

23. Misitque Dominus spiritum pessimum inter Abimelech & habitatores Sichem: qui cœperunt eum detestari.

24. & scelus interfecionis septuaginta filiorum Ierobaal, & effusione sanguinis eorum conferre in Abimelech fratrem suum, & in ceteros Sichimorum principes, qui eum adiuverant.

25. Posueruntque insidias adversus eum in summitate montium: & dum illius prestolabantur adventum, exercebant latrocinia, agentes prædas de prætereuntibus. nunciatumque est Abimelech.

26. Venit autem Gaal filius Obed cum fratribus suis, & transivit in Sichimam. Ad cuius adventum erecti habitatores Sichem,

27. egressi sunt in agros vastantes vineas, uvasque calcantes: & factis cantantium choris, ingressi sunt fanum dei sui, & inter epulas & pocula maledicebant Abimelech.

28. clamante Gaal filio Obed: Quis est Abimelech, & quæ est Sichem, ut serviamus ei? numquid non est filius Ierobaal, & constituit principem Zebul servum suum super viros Emor patris Sichem? Cur ergo serviamus ei?

29. utinam daret aliquis populum istum sub manu mea, ut auferrem de medio Abimelech. Dicitumque est Abimelech: Congrega exercitum multitudinem, & veni.

30. Zebul enim princeps civitatis auditis sermonibus Gaal filij Obed, iratus est valdè,

31. & misit clam ad Abimelech nuncios, dicens: Ecce, Gaal filius Obed venit in Sichimam cum fratribus suis, & oppugnat adversum te civitatem.

32. Surge itaque nocte cum populo, qui tecum est, & latita in agro:

33. & primo mane oriente sole, irru super civitatem. illo autem egrediente adversum te cum populo suo, fac ei quod potueris.

34. Surrexit itaque Abimelech cum omni exercitu suo nocte, & tetendit insidias iuxta Sichimam in quatuor locis.

35. Egressusque est Gaal filius Obed, & stetit in introitu portæ civitatis. Surrexit autem Abimelech, & omnis exercitus cum eo de insidiarum loco.

36. Cùmque vidisset populum Gaal, dixit ad Zebul: Ecce de montibus multitudo descendit. Cui ille respondit: Umbra montium vides quasi capita hominum, & hoc errore deciperis.

37. Rur-

37. Rursumque Gaal ait: Ecce populus de umbilico terræ descendit, & unus cuneus venit per viam, quæ respicit quercum.

38. Cui dixit Zebul: Ubi est nunc ostium, quo loquebaris? Quis est Abimelech ut serviamus ei? Nonne hic populus est, quem despiciebas? Egredere, & pugna contra eum.

39. Abiit ergo Gaal, spectante Sichimorum populo, & pugnavit contra Abimelech,

40. qui persecutus est eum fugientem, & in urbem compulsi: cecideruntque ex parte eius plurimi, usque ad portam civitatis:

41. & Abimelech sedit in Ruma: Zebul autem, Gaal, & socios eius expulsi de urbe, nec in ea passus est commorari.

42. Sequenti ergo die egressus est populus in campum. Quod cum nunciatum esset Abimelech,

43. tulit exercitum suum, & divisit in tres turmas, tendens insidias in agris. Vidensque quòd egrederetur populus de civitate, surrexit, & irruit in eos

44. cum cuneo suo, oppugnans, & obsidens civitatem: duæ autem turmæ palantes per campum adversarios persequabantur.

45. Porro Abimelech omni die illo oppugnabat urbem: quam cepit, interfecit habitatoribus eius, ipsaque destructa, ita ut sal in ea dispergeret.

46. Quod cum audissent qui habitabant in turre Sichimorum, ingressi sunt fanum dei sui Berith, ubi fœdus cum eo pepigerant, & ex eo locus nomen acceperat, qui erat munitus valdè.

47. Abimelech quoque audiens viros turris Sichimorum pariter conglobatos,

48. ascendit in montem Selmon cum omni populo suo: & arrepta securi, præcidit arboris ramum, impositumque ferens humero, dixit ad socios: Quod me videtis facere, citò facite.

49. Igitur certatim ramos de arboribus præcedentes, sequebantur ducem. Qui circumdantes præsidium, succenderunt: atque ita factum est, ut fumo & igne mille homines necarentur, viri pariter & mulieres, habitatorum turris Sichem.

50. Abimelech autem inde proficiscens venit ad oppidum Thebes, quod circumdans obsidebat exercitum.

51. Erat autem turris excelsa in media civitate, ad quam confugerant simul viri

ac mulieres, & omnes principes civitatis, clausa firmissimè ianua, & super turris tectum stantes per propugnacula.

52. Accedensque Abimelech iuxta turrim, pugnavit fortiter: & appropinquans ostio, ignem supponere nitabatur:

53. * & ecce una mulier fragmen molæ desuper iaciens, illisit capiti Abimelech, & confregit cerebrum eius.

54. * Qui vocavit citò armigerum suum, & ait ad eum: Evagina gladium tuum, & percutite me: ne fortè dicatur quòd a femina interfecit sim. Qui iussa perficiens, interfecit eum.

55. Illoque mortuo, omnes qui cum eo erant de Israël, reversi sunt in sedes suas:

56. & reddidit Deus malum, quod fecerat Abimelech contra patrem suum, interfecit septuaginta fratribus suis.

57. Sichimitis quoque quod operati erant, retributum est, & venit super eos maledictio Ioatham filij Ierobaal.

CAPUT X.

Thola dux creatur, huic vitæ sancto Iair succedit: Israëlita verò in idololatriam lapsi traduntur Philistheis & Ammonitis; quibus penitentibus, Dominus ingratitude improperat, tandemque eorum miseretur.

1. **P**OST Abimelech surrexit dux in Israël Thola filius Phua patris Abimelech, vir de Issachar, qui habitavit in Samir montis Ephraim:

2. & iudicavit Israël viginti & tribus * annis, mortuusque est, ac sepultus in Samir.

3. Huic successit Iair Galaadites, qui iudicavit Israël per viginti & duos * annos,

4. habens triginta filios sedentes super triginta pullos asinarum, & principes triginta civitatum, quæ ex nomine eius sunt appellatæ Havoth Iair, id est, oppida Iair, usque in presentem diem in Terra Galaad.

5. Mortuusque est Iair; ac sepultus in loco, cui est vocabulum Camon.

6. Filij autem Israël peccatis veteribus iungentes nova, fecerunt malum in conspectu Domini, & servierunt idòlis, Baalim & Astaroth, & diis Syriæ ac Sidonis & Moab & filiorum Ammon & Philisthim: dimiseruntque Dominum, & non coluerunt eum.

7. Con-

* Ad ann. usq. 2771. Anr. Chr. 1233.

* 2. Reg. 11. 21.

* 1. Reg. 31. 4. 1. Par. 10. 4.

* Ad annum usque 2794.

* Ad ann. 2816.

7. Contra quos Dominus iratus, tradidit eos in manus Philisthii & filiorum Ammon.

* Ab anno 2798. ad ann. 2816. sub administratione Iairi.

8. Afflictique sunt, & vehementer oppressi per annos decem & octo, * omnes qui habitabant trans Iordanem in Terra Amorrhæi, qui est in Galaad:

† Ipsomet anno 18. huius oppressionis.

9. in tantum, ut filij Ammon, Iordane transmissio, vastarent Iudam & Benjamin & Ephraim: afflictusque est Israël nimis.

10. Et clamantes ad Dominum †, dixerunt: Peccavimus tibi, quia dereliquimus Dominum Deum nostrum, & servivimus Baalim.

11. Quibus locutus est Dominus: Numquid non Ægyptij & Amorrhæi, filii que Ammon & Philisthii,

12. Sidonij quoque & Amalec & Chanaan oppresserunt vos, & clamastis ad me, & erui vos de manu eorum?

13. Et tamen reliquistis me, & coluistis deos alienos: idcirco non addam ut ultra vos liberem:

14. ite, & invocate deos quos elegistis: ipsi vos liberent in tempore angustie.

15. Dixeruntque filij Israël ad Dominum: Peccavimus, redde tu nobis quidquid tibi placet: tantum nunc libera nos.

16. Quæ dicentes, omnia de finibus suis alienorum deorum idola protecerunt, & servierunt Domino Deo: qui doluit super miseris eorum.

17. Itaque filij Ammon conclamantes in Galaad fixere tentoria: contra quos congregati filij Israël, in Maspha castramentati sunt.

18. Dixeruntque principes Galaad singuli ad proximos suos: Qui primus ex nobis contra filios Ammon cœperit dimicare, erit dux populi Galaad.

CAPUT XI.

Iephte Iudex factus, Dei spiritu accensus, primum ratione agit cum rege Ammonitarum: deinde ubi eos vicisset, ob votum temerè factum filiam suam unicam Deo sacrificat.

1. **F**UIT illo tempore Iephte Galaadites vir fortissimus atque pugnator, filius mulieris meretricis, qui natus est de Galaad.

2. Habuit autem Galaad uxorem, de qua suscepit filios: qui postquam creverant, eiecerunt Iephte, dicentes: Heres in domo patris nostri esse non poteris, quia de altera matre natus es.

3. Quos ille fugiens atque devitans, habitavit in Terra Tob: congregatique sunt ad eum viri inopes, & latrocinantes, & quasi principem sequebantur.

4. In illis diebus pugnant filij Ammon contra Israël.

5. Quibus acriter instantibus perrexerunt maiores natu de Galaad, ut tollerent in auxilium sui Iephte de Terra Tob:

6. dixeruntque ad eum: Veni & esto princeps noster, & pugna contra filios Ammon.

7. * Quibus ille respondit: Nonne vos estis, qui odistis me, & eiecistis de domo patris mei, & nunc venistis ad me necessitate compulsi?

* Gen. 26. 27.

8. Dixeruntque principes Galaad ad Iephte: Ob hanc igitur causam nunc ad te venimus, ut proficiscaris nobiscum, & pugnes contra filios Ammon, sisque dux omnium qui habitant in Galaad.

9. Iephte quoque dixit eis: Si verè venistis ad me, ut pugnem pro vobis contra filios Ammon, tradideritque eos Dominus in manus meas, ego ero vester princeps?

10. Qui responderunt ei: Dominus, qui hæc audit, ipse mediator ac testis est quod nostra promissa faciemus.

11. * Abiit itaque Iephte cum principibus Galaad, fecitque eum omnis populus principem sui. Locutusque est Iephte omnes sermones suos coram Domino in Maspha.

* Ann. M. 2817. Ant. Chr. 1187.

12. Et misit nuncios ad regem filiorum Ammon, qui ex persona sua dicerent: Quid mihi & tibi est, quia venisti contra me, ut vastares terram meam?

13. Quibus ille respondit: * Quia tulit Israël terram meam, quando ascendit de Ægypto a finibus Arnon usque Iaboc atque Iordanem: nunc ergo cum pace redde mihi eam.

* Num. 21. 23. 24.

14. Per quos rursus mandavit Iephte, & imperavit eis ut dicerent regi Ammon:

15. Hæc dicit Iephte: Non tulit Israël Terram Moab, nec Terram filiorum Ammon:

16. sed quando de Ægypto descendebant, ambulavit per solitudinem usque ad Mare rubrum, & venit in Cades.

17. * Misitque nuncios ad regem Edom, dicens: Dimitte me ut transeam per terram tuam. Qui noluit acquiescere precebus eius. Misit quoque ad regem Moab, qui & ipse transitum præbere contempsit. Mansit itaque in Cades,

* Num. 20. 14.

18. & circuitiv ex latere Terram Edom, & Terram Moab: venitque contra Orientalem plagam Terræ Moab, & castramentatus est trans Arnon: * nec voluit intrare terminos Moab: Arnon quippe confinium est Terræ Moab.

* Num. 21. 13.

19. Misit itaque Israël nuncios ad Sehon regem Amorrhæorum, qui habitabat in Hesebon, & dixerunt ei: Dimitte ut transeam per terram tuam usque ad fluvium.

20. Qui & ipse Israël verba despiciens, non dimisit eum transire per terminos suos: sed infinita multitudine congregatus egressus est contra eum in Iasa, & fortiter resistebat.

21. Tradiditque eum Dominus in manus Israël cum omni exercitu suo, qui percussit eum, & possedit omnem Terram Amorrhæi habitatoris regionis illius.

22. & universos fines eius de Arnon usque Iaboc, & de solitudine usque ad Iordanem.

23. Dominus ergo Deus Israël subvertit Amorrhæum, pugnantem contra illum populo suo Israël, & tu nunc vis possidere terram eius?

24. Nonne ea quæ possidet Chamos Deus tuus, tibi iure debentur? Quæ autem Dominus Deus noster victor obtinuit, in nostram cedent possessionem:

* Num. 22. 2.

25. * nisi forte melior es Balac filio Sefhor rege Moab: aut docere potest, quod iurgatus sit contra Israël, & pugnaverit contra eum,

26. quando habitavit in Hesebon, & viculis eius, & in Aroër, & villis illius, vel in cunctis civitatibus iuxta Iordanem, per trecentos annos. * Quare tanto tempore nihil super hac repetitione tentastis?

27. Igitur non ego pecco in te, sed tu contra me malè agis, indicens mihi bella non iusta. Iudicet Dominus arbiter huius diei inter Israël, & inter filios Ammon.

28. Noluitque acquiescere rex filiorum Ammon verbis Iephte, quæ per nuncios mandaverat.

29. Factus est ergo super Iephte Spiritus Domini, & circuitus Galaad, & Manasse, Maspha quoque Galaad, & inde transiens ad filios Ammon,

30. votum vovit Domino, dicens: Si tradideris filios Ammon in manus meas,

31. quicumque primus fuerit egressus de foribus domus meæ, mihi que occurrerit revertenti cum pace a filiis Ammon, eum holocaustum offeram Domino.

32. Transivitque Iephte ad filios Am-

mon, ut pugnaret contra eos: quos tradidit Dominus in manus eius.

33. Percussitque ab Aroër usque dum venias in Mennith, viginti civitates, & usque ad Abel, quæ est vineis conita, plagâ magnâ nimis. humiliterque sunt filij Ammon a filiis Israël.

34. Revertente autem Iephte in Maspha domum suam, occurrit ei unigenita filia sua cum tympanis & choris. non enim habebat alios liberos.

35. Quâ visâ, scidit vestimenta sua, & ait: Heu me filia me decepisti me, & ipsa decepta es: * aperui enim os meum ad Dominum, & aliud facere non potero.

* I.e. votum feci.

36. Cui illa respondit: Pater mi, si aperuisti os tuum ad Dominum, fac mihi quodcumque pollicitus es, concessâ tibi ultione atque victoriâ de hostibus tuis.

37. Dixitque ad patrem: Hoc solum mihi præsta quod deprecor: Dimitte me ut duobus mensibus circumeam montes, & plangam virginitatem meam cum sodalibus meis.

38. Cui ille respondit: Vade. Et dimisit eam duobus mensibus. Cùmque abisset cum sociis ac sodalibus suis, fiebat virginitatem suam in montibus.

39. Expletisque duobus mensibus, reversa est ad patrem suum, & fecit ei sicut voverat, quæ ignorabat virum. Exinde mos increbruit in Israël, & consuetudo servata est:

40. ut post anni circulum conveniant in unum filie Israël, & plangent filiam Iephte Galaaditæ diebus quatuor.

CAPUT XII.

Ephraim iniquè adversus Iephte insurgentes ad vada Iordanis ad 42. millia occiduntur, cum vocem Scibboleth proferre non possent, quo vitâ functo, succedunt duces Abessan, Abialon, & Abdon.

1. **E**CCE autem in Ephraim orta est seditio. nam transeuntes contra aquilonem, dixerunt ad Iephte: Quare vadens ad pugnam contra filios Ammon, vocare nos noluisti, ut pergeremus tecum? Igitur incendimus domum tuam.

2. Quibus ille respondit: Disceptatio erat mihi & populo meo contra filios Ammon vehemens: vocavique vos, ut preberetis mihi auxilium, & facere nolulistis.

3. Quod cernens posui animam meam in manibus meis, transivique ad filios Ammon, & tradidit eos Dominus in manus meas.

meas. Quid commerui, ut adversum me consurgatis in prælium?

4. Vocatis itaque ad se cunctis viris Galaad, pugnabat contra Ephraim: percusseruntque viri Galaad Ephraim, quia dixerat: Fugitivus est Galaad de Ephraim, & habitat in medio Ephraim & Manasse.

5. Occupaveruntque Galaaditæ vada Iordanis, per quæ Ephraim reversurus erat. Cùmque venisset ad ea de Ephraim numero, fugiens, atque dixisset: Obsecro ut me transire permittatis: dicebant ei Galaaditæ: Numquid Ephrataus es? quo dicente: Non sum:

6. interrogabant eum: Die ergo Scibboleth, quod interpretatur Spica. Qui respondebat, Sibboleth: eadem litterâ spicam exprimere non valens. Statimque apprehensum iugulabant in ipso Iordanis transitu. Et ceciderunt in illo tempore de Ephraim quadraginta duo millia.

7. * Iudicavit itaque Iepthe Galaadites Israël sex annis: & mortuus est, ac sepultus in civitate sua Galaad.

8. Post hunc iudicavit Israël Abesân de Bethlehem:

9. qui habuit triginta filios, & totidem filias, quas emittens foras, maritis dedit, & eiusdem numeri filijs suis accepit uxores, introducens in domum suam. Qui septem annis * iudicavit Israël.

10. mortuusque est, ac sepultus in Bethlehem.

11. Cui successit Abialon Zabulonites: & iudicavit Israël decem * annis:

12. mortuusque est, ac sepultus in Zabulon.

13. Post hunc iudicavit Israël Abdon, filius Illel Pharathonites:

14. qui habuit quadraginta filios, & triginta ex eis nepotes, ascendentes super septuaginta pullos asinarum, & iudicavit Israël octo * annis:

15. mortuusque est, ac sepultus in Pharaathon terræ Ephraim, in monte Amalec.

CAPUT XIII.

Israëlite rursum in idololatriam lapsi, Philisthæis traduntur: Samson nasciturus ab Angelo prædicitur matri, & deinde patri, natusque à Domino benedicitur.

1. **R**ursumque * filij Israël fecerunt malum in conspectu Domini: qui tradidit eos in manus Philisthinorum quadraginta annis.

2. Erat autem quidam vir de Saraa, & de stirpe Dan, nomine Manue, habens uxorem sterilem.

3. Cui apparuit Angelus Domini, * & dixit ad eam: Sterilis es & absque liberis: * sed concipies & paries filium: * cave ergo ne bibas vinum ac siceram, nec immundum quidquam comedas:

5. quia concipies, & paries filium, cuius non tanget caput novacula: erit enim nazareus Dei ab infantia sua, & ex matris utero, & ipse incipiet liberare Israël de manu Philisthinorum.

6. Quæ cùm venisset ad maritum suum, dixit ei: Vir Dei venit ad me, habens vultum angelicum, terribilis nimis. Quem cùm interrogassem, quis esset, & unde venisset, & quo nomine vocaretur, noluit mihi dicere:

7. sed hoc respondit: Ecce concipies & paries filium: cave ne vinum bibas, nec siceram, & ne aliquo vescaris immundo: erit enim puer nazareus Dei ab infantia sua, ex utero matris suæ usque ad diem mortis suæ.

8. Oravit itaque Manue Dominum, & ait: Obsecro Domine, ut vir Dei, quem misisti, veniat iterum, & doceat nos quid debeamus facere de puerò, qui nasciturus est.

9. Exaudivitque Dominus deprecantem Manue, & apparuit rursum Angelus Dei uxori eius sedenti in agro. Manue autem maritus eius non erat cum ea. Quæ cùm vidisset Angelum,

10. festinavit, & occurrit ad virum suum: nunciavitque ei, dicens: Ecce apparuit mihi vir, quem ante videram.

11. Qui surrexit, & secutus est uxorem suam: veniensque ad virum, dixit ei: Tu es qui locutus es mulieri? Et ille respondit: Ego sum.

12. Cui Manue: Quando, inquit, sermo tuus fuerit expletus, quid vis ut faciat puer? aut a quo se observare debebit?

13. Dixitque Angelus Domini ad Manue: Ab omnibus, quæ locutus sum uxori tuæ, abstineat se:

14. & quidquid ex vinea nascitur, non comedat: vinum & siceram non bibat, nullo vescatur immundo: & quod ei præcepi, impleat ut custodiat.

15. Dixitque Manue ad Angelum Domini: Obsecro te ut acquiescas precibus meis, & faciamus tibi hœdum de capris.

16. Cui respondit Angelus: Si me cogis, non comedam panes tuos: si autem

* Anno M. 2848. iudicantis Heli an. 1.

* Gen. 16.

11. Reg. 1.

20. Luc. 1. 31.

* Num. 6.

34.

* Nempè ad annum usq. 2823.

* Ad ann. 2830.

* Ad ann. 2840.

* Ad ann. 2848. Post hunc Heli iudicavit Israël 40. (1. Reg. 4. 18.) quo iudicante eriam Samson vindex Israël exstitit.

* Supr. 10. 6.

vis holocaustum facere, offer illud Domino. Et nesciebat Manue quòd Angelus Domini esset.

17. Dixitque ad eum: Quod est tibi nomen, ut, si sermo tuus fuerit expletus, honoremus te?

* Gen. 32. 29. Cui ille respondit: * Cur quæris nomen meum, quod est mirabile?

19. Tullit itaque Manue hœdum de capris, & libamenta, & posuit super petram, offerens Domino, qui facit mirabilia: ipse autem & uxor eius intuebantur.

20. Cùmque ascenderet flamma altaris in cælum, Angelus Domini pariter in flamma ascendit. Quod cum vidisset Manue & uxor eius, proni ceciderunt in terram,

21. & ultra eis non apparuit Angelus Domini. Statimque intellexit Manue, Angelum Domini esse,

22. & dixit ad uxorem suam: Morte moriemur, quia vidimus Deum.

23. Cui respondit mulier: Si Dominus nos vellet occidere, de manibus nostris holocaustum & libamenta non suscepisset, nec ostendisset nobis hæc omnia, neque ea, quæ sunt ventura, dixisset.

24. Peperit itaque filium, * & vocavit nomen eius Samson. Crevitque puer, & benedixit ei Dominus.

25. Cœpitque Spiritus Domini esse cum eo * in castris Dan inter Saraa & Esthaol.

* Anno M. 2849.

* Cum matris annum ageret. 18.

CAPUT XIV.

Samson uxorem ducit Philisthæam; quam cùm viseret, leonem laceravit, in cuius ore postmodum reperto melle, sumpsit ab eo parabolum: quâ sodalibus propositâ, illi interpretationem per Samsonis uxorem intellexerunt.

Anno M. 2867. Ant. Chr. 1137.

1. **D**escendit ergo Samson in Thamnatha. vidensque ibi mulierem de filiabus Philisthiim,

2. ascendit, & nunciavit patri suo, & matri suæ, dicens: Vidi mulierem in Thamnatha de filiabus Philisthinorum: quam queso ut mihi accipiat uxorem.

3. Cui dixerunt pater & mater suæ: Numquid non est mulier in filiabus fratrum tuorum, & in omni populo meo, quia vis accipere uxorem de Philisthiim, qui incircumcisi sunt? Dixitque Samson ad patrem suum: Hanc mihi accipe: quia placuit oculis meis.

4. Parentes autem eius nesciebant quòd

res a Domino fieret, & quæretet occasionem contra Philisthiim. eo enim tempore Philisthiim dominabantur Israël.

5. Descendit itaque Samson cum patre suo & matre in Thamnatha. Cùmque venissent ad vineas oppidi, apparuit catulus leonis sævus, & rugiens, & occurrit ei.

6. Irruit autem Spiritus Domini in Samson, & dilaceravit leonem, quasi hœdum in frusta discerpens, nihil omnino habens in manu: & hoc patri & matri noluit indicare.

7. Descenditque & locutus est mulieri, quæ placuerat oculis eius.

8. Et post aliquot dies revertens ut acciperet eam, declinavit ut videret cadaver leonis, & ecce examen apum in ore leonis erat ac favus mellis.

9. Quem cùm sumpsisset in manibus comedebat in via: veniensque ad patrem suum, & matrem, dedit eis partem, qui & ipsi comederunt: nec tamen eis voluit indicare quòd mel de corpore leonis assumpserat.

10. Descendit itaque pater eius ad mulierem, & fecit filio suo Samson convivium. sic enim iuvenes facere consueverant.

11. Cùm ergo cives loci illius vidissent eum, dederunt ei sodales triginta ut essent cum eo.

12. Quibus locutus est Samson: Proponam vobis problema: quod si solveritis mihi intra septem dies convivij, dabo vobis triginta sindones, & totidem tunicas:

13. sin autem non poteritis solvere, vos dabit mihi triginta sindones, & eiusdem numeri tunicas. Qui responderunt ei: Proponere problema, ut audiamus.

14. Dixitque eis: De comedente exivit cibus, & de forti egressa est dulcedo. nec poterunt per tres dies propositionem solvere.

15. Cùmque adesset dies septimus, dixerunt ad uxorem Samson: Blandire viro tuo, & suade ei ut indicet tibi quid significet problema. quod si facere nolueris, incendemus te, & domum patris tui. an idcirco vocastis nos ad nuptias ut spoliaretis?

16. Quæ fundebat apud Samson lacrymas, & quærebatur dicens: Odisti me, & non diligis: idcirco problema, quod proposuisti filijs populi mei, non vis mihi exponere. At ille respondit: Patri meo, & matri nolui dicere: & tibi indicare poterò?

17. Septem igitur diebus convivij flebat ante eum : tandemque die septimo cum ei esset molesta, exposuit. Quæ statim indicavit civibus suis.

18. Et illi dixerunt ei die septimo ante solis occubitum : Quid dulcius melle, & quid fortius leone? Qui ait ad eos : Si non arassetis in vitula mea, non invenissetis propositionem meam.

19. Irruit itaque in eum Spiritus Domini, descenditque Ascalonem, & percussit ibi triginta viros. quorum ablatas vestes dedit iis, qui problema solverant. Iratusque nimis ascendit in domum patris sui :

20. uxor autem eius accepit maritum unum de amicis eius & pronubis.

CAPUT XV.

Trecentis vulpibus & faculis Samson Philisthæorum segetes incendit : & fractis funibus quibus ligatus erat, mille Philisthæos asini maxilla prostravit ; è cuius dente molari aquæ sitienti fluxerunt.

Anno M.
2868.
Ant. Chr.
1136.

1. **P**ost aliquantulum autem temporis, cum dies triticæ messis instarent, venit Samson, invisere volens uxorem suam, & attulit ei hædum de capris. Cumque cubiculum eius solito vellet intrare, prohibuit eum pater illius, dicens :

2. Putavi quòd odisses eam, & ideo tradidi illam amico tuo : sed habet sororem, quæ iunior & pulchrior illa est, sit tibi pro ea uxor.

3. Cui Samson respondit : Ab hac die non erit culpa in me contra Philisthæos : faciam enim vobis mala.

4. Perrexitque & cepit trecentas vulpes, caudasque earum iunxit ad caudas, & faces ligavit in mediis :

5. quas igne succendens, dimisit, ut huc illucque discurrerent. Quæ statim perrexerunt in segetes Philisthinorum. Quibus succensis, & comportatæ iam fruges, & adhuc stantes in stipula, concrematæ sunt, in tantum, ut vineas quoque & oliveta flamma consumeret.

6. Dixeruntque Philisthiim : Quis fecit hanc rem? Quibus dictum est : Samson gener Thamnathæi : quia tulit uxorem eius, & alteri tradidit, hæc operatus est. Ascenderuntque Philisthiim : & combuserunt tam mulierem quam patrem eius.

7. Quibus ait Samson : Licet hæc feceritis, tamen adhuc ex vobis expectam ultionem, & tunc quiescam.

8. Percussitque eos ingenti plagâ, ita ut stupentes suram femori imponerent. Et descendens habitavit in spelunca petrae Etam.

9. Igitur ascendentes Philisthiim in Terram Iuda castrametati sunt in loco, qui postea vocatus est Lechi, id est, maxilla, ubi eorum effusus est exercitus.

10. Dixeruntque ad eos de tribu Iuda : Cur ascendistis adversum nos? Qui responderunt : Ut ligemus Samson, venimus, & reddamus ei quæ in nos operatus est.

11. Descenderunt ergo tria millia virorum de Iuda, ad specum silicis Etam, dixeruntque ad Samson : Nescis quòd Philisthiim imperent nobis? quare hoc facere voluisti? Quibus ille ait : Sicut fecerunt mihi, sic feci eis.

12. Ligare, inquit, te venimus, & tradere in manus Philisthinorum. Quibus Samson, Iurate, ait, & spondete mihi quòd non occidatis me.

13. Dixerunt : Non te occidemus, sed vincitum trademus. Ligaveruntque eum duobus novis funibus, & tulerunt eum de petra Etam.

14. Qui cum venisset ad locum Maxillæ, & Philisthiim vociferantes occurrissent ei, irruit Spiritus Domini in eum : & sicut solent ad odorem ignis lina consumi, ita vincula quibus ligatus erat, dissipata sunt & soluta.

15. Inventamque maxillam, id est, mandibulam asini, quæ iacebat, arripiens, interfecit in ea mille viros.

16. & ait : In maxilla asini, in mandibula pulli asinarum delevi eos, & percussi mille viros.

17. Cumque hæc verba canens complisset, proiecit mandibulam de manu, & vocavit nomen loci illius Ramathlechi, quod interpretatur elevatio maxillæ.

18. Sitiensque valde, clamavit ad Dominum, & ait : Tu dedisti in manu servi tui salutem hanc maximam atque victoriam : in tantum, ut vineas quoque & oliveta in manu incircumisorum.

19. Aperuit itaque Dominus molarem dentem in maxilla asini, & egressæ sunt ex eo aquæ. Quibus haustus, refocillavit spiritum, & vires recepit. Idcirco appellatum est nomen loci illius, Fons invocantis de maxilla, usque in præsentem diem.

20. Iudicavitque Israël in diebus Philisthiim viginti annis. *

* *Infr.* 16.

CA- 31.

CAPUT XVI.

Samson, observantibus eum custodibus, portas Gazæ urbis in montem detulit : à Dalila autem eui sepius illuserat, cognita causâ fortitudinis, detonsus, illuditur & excecatur ab hostibus ; quos tandem inâ secum interemit, videlicet 3000. Philisthæorum.

Anno M.
2880.

1. **A**bit quoque in Gazam, & vidit ibi mulierem meretricem, ingressusque est ad eam.

2. Quod cum audissent Philisthiim, & percrebrisset apud eos, intrasse urbem Samson, circumdederunt eum, positis in porta civitatis custodibus, & ibi totâ nocte cum silentio prætolantes, ut factio mane exeuntem occiderent.

3. Dormivit autem Samson usque ad medium noctis : & inde consurgens apprehendit ambas portas fores cum postibus suis & sera, impositasque humeris suis portavit ad verticem montis, qui respicit Hebron.

Anno M.
2885.

4. Post hæc amavit mulierem, quæ habitabat in Valle Sorec, & vocabatur Dalila.

5. Veneruntque ad eam principes Philisthinorum, atque dixerunt : Decipe eum, & disce ab illo, in quo habeat tantam fortitudinem, & quo modo eum superare valeamus, & vincitum affigere. quod si feceris, dabimus tibi singuli mille & centum argenteos.

6. Locuta est ergo Dalila ad Samson : Dic mihi, obsecro, in quo sit tua maxima fortitudo, & quid sit quo ligatus erumpere nequeas?

7. Cui respondit Samson : Si septem nervicis funibus necdum siccis, & adhuc humentibus ligatus fuero, infirmus ero ut ceteri homines.

8. Attuleruntque ad eam satrapæ Philisthinorum septem funes, ut dixerat : quibus vinxit eum,

9. latentibus apud se insidiis, & in cubiculo finem rei expectantibus, clamavitque ad eum : Philisthiim super te Samson. Qui rupit vincula, quo modo si rumpat quis filium de stuppæ tortum putamine, cum odorem ignis acceperit : & non est cognitum in quo esset fortitudo eius.

10. Dixitque ad eum Dalila : Ecce illuisti mihi, & falsum locutus es : saltem nunc indica mihi quo ligari debeas.

11. Cui ille respondit : Si ligatus fuero

novis funibus, qui nunquam fuerunt in opere ; infirmus ero, & aliorum hominum similis.

12. Quibus rursus Dalila vinxit eum, & clamavit : Philisthiim super te Samson, in cubiculo insidiis præparatis. Qui ita rupit vincula quasi fila telarum.

13. Dixitque Dalila rursus ad eum : Usquequo decipis me, & falsum loqueris? ostende quo vinciri debeas. Cui respondit Samson : Si septem crines capitis mei cum licio plexeris, & clavum his circumligatum terræ fixeris, infirmus ero.

14. Quod cum fecisset Dalila, dixit ad eum : Philisthiim super te Samson. Qui consurgens de somno extraxit clavum cum crinibus & licio.

15. Dixitque ad eum Dalila : Quo modo dicis quòd amas me, cum animus tuus non sit mecum? Per tres vicés mentitus es mihi, & noluisti dicere in quo sit maxima fortitudo tua.

16. Cumque molesta esset ei, & per multos dies iugiter adhereret, spatium ad quietem non tribuens, defecit anima eius, & ad mortem usque lassata est.

17. Tunc aperiens veritatem rei, dixit ad eam : Ferrum nunquam ascendit super caput meum, quia nazareus, id est, consecratus Deo sum de utero matris meæ : si rasum fuerit caput meum, recedet a me fortitudo mea, & deficiam, eroque sicut ceteri homines.

18. Vidensque illa quòd confessus ei esset omnem animum suum, misit ad principes Philisthinorum ac mandavit : Ascendite adhuc semel, quia nunc mihi aperuit cor suum. Qui ascenderunt assumptâ pecuniâ, quam promiserant.

19. At illa dormire eum fecit super genua sua, & in sinu suo reclinare caput. Vocavitque tonsorem, & rasit septem crines eius, & cepit abigere eum, & a se repellere : statim enim ab eo fortitudo discessit.

20. dixitque : Philisthiim super te Samson. Qui de somno consurgens, dixit in animo suo : Egrediar sicut ante feci, & me excuriam, nesciens quòd recessisset ab eo Dominus.

21. Quem cum apprehendissent Philisthiim, statim eruerunt oculos eius, & duxerunt Gazam vincitum catenis, & clausum in carcere molere fecerunt.

22. Iamque capilli eius renasci cœperant,

23. & principes Philisthinorum conve-

V 2

ne-